O’zbekiston Respublikasi
Oliy va o’rta maxsus ta’lim vazirligi

Mirzo Ulug’bek nomidagi Samarqand Davlat
Arxitektura –Qurilish Instituti

‘‘Arxitektura’’ fakulteti
‘‘Kasbiy ta’lim’’ kafedrasi

Bitiruv malakaviy ishining

TUSHUNTIRISH XATI

Mavzu: Rangtasvirda gulli natyurmort ishlash
va uni o’qitish uslubi

Kafedra mudiri: dot.Raximov.A.Q
Raxbar: dots. Sultonova D. N
Bitiruvchi: 401-KT(c) guruhi
talabasi Axburaxmonova Sh

Samarqand 2014

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ САМАРҚАНД ДАВЛАТ АРХИТЕКТУРА ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ

«Қурилишни бошқариш» факультети
« Касбий таълим » кафедраси

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

Битирув малакавий ишининг мавзуси

Рангтасвирда гулли натюрморт ишлаш ва уни ўқитиш услуби.

Битирув малакавий ишини бажарувчи толиб (а) Абдурахмонова Шалола (Ф.И.Ш.) (Имзо)

Кафедра мудири доц. Рахимов Н. К. (Ф.И.Ш.) (Имзо)

Раҳбар доц. Султонова Д. Н. (Ф.И.Ш.) (Имзо)

Маслаҳатчилар Атабаев К. (Ф.И.Ш.) (Имзо)

Шакаров Н. (Ф.И.Ш.) (Имзо)

Мирзо Улуғбек номидаги Самарқанд Давлат Архитектура Қурилиш Институти

«Қурилишни бошқариш» факултети

«Касб таълими» кафедраси

БИТИРУВ МАЛАКАВИЙ ИШНИ БАЖАРИШ УЧУН ТОПШИРИҚ

Абдурахмонова Шалола

(талабанинг фамилияси, исми, шарифи)

I. Битирув малакавий ишнинг мавзуси Рангтасвирда гулли натюрморт ишлаш ва уни ўқитиш услуби.

Институт буйича 2013йил «28» 12 360-у сон буйруқ асосида тасдиқланган.

II. Битирув малакавий ишни бажариш учун маълумотлар Рангтасвирда натюрморт ишлаш бўйича келтирилган маълумотлар тўплами.

III. Тушунтириш хатида келтириладиган маълумотлар:

1. Мавзу бўйича маълумотлар тўплаш, уларнинг таҳлили ва асослаш Тўпланган маълумотлар тахлил қилиниб, мавзу асосланади ва битирув малакавий иш режаси тузилади.

2 Битирув малакавий ишнинг назарий шакли ишланмалари Рангтасвирда натюрморт ишлаш асослари назариясини изоҳлаш.

3. Битирув малакавий ишнинг амалий ишланмалари Мавзуга оид эскизга керакли ўлчамда ишлов бериш.

4. Ўкув услубий қисми Мавзу бўйича дарс бериш режасини тузиб, дарснинг меъёрий ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва замонавий ўқитиш технологияларига қўллаб дарс ўтиш услубини яратиш.

5. Битирув малакавий иши бўйича хулоса қисми Талабанинг битирув малакавий иши бўйича шахсий хулосаси келтирилади.

6. Фойдаланилган адабиётлар рўйхати Битирув малакавий ишни бажариш жараёнида қўлланилган адабиётлар ва меъёрий ҳужжатлар рўйхати келтирилади.

IV. Битирув малакавий ишнинг таркиби ва график қисми:

1. Рангтасвирда гулли натюрморт ишлаш. Ўлчами 80см x 80см.

2. Дарс тақсимоти.

3. Дарс ўтиш услуби.

4.

V. Битирув малакавий ишнинг қисмлари бўйича маслаҳатчилар:

№	Битирув малакавий иш қисмлари	Бошланиши	Тугалланиши	Иш хажми %	Маслаҳатчилар	Имзо
1.	Мавзу бўйича маълумотлар, материаллар ва адабиётлар тўплаш уларни ўрганиш таҳлил қилиб, асослаш	13.01.2014 й.	31.01.2014 й.	5	Султонова Д.	[signature]
2.	Битирув малакавий иш мавзуси бўйича назарий шакли ишланмаларини ишлаб чикиш.	01.02.2014 й.	28.02.2014 й.	15	Султонова Д.	[signature]
3.	Битирув малакавий иш мавзуси буйича амалий шакл эскизларни бажариш.	01.03.2014 й.	25.03.2014 й.	20	Султонова Д.	[signature]
4.	Эскизларга асосан амалий шакл ишланмаларни яратиш.	26.03.2014 й.	26.04.2014 й.	30	Султонова Д.	[signature]
5.	Ўқув услубий қисмини ишлаб чикиш	27.04.2014 й.	20.05.2014 й.	25	Рахимов А.Б.	
6.	Тугалланган битирув малакавий ишни расмийлаштириш ва ҳимояга тайёргарлик куриш. Экология	21.05.2014 й.	16.06.2014 й.	5	Султонова Д. Шакаров Н.	[signature] [signature]

Изох:

1. Битирув малакавий иш «Низом» га асосан бажарилади.
2. Хар бир топширикда кўрсатилган муддат охирида рахбар ёки маслахатчи томонидан имзолангандан кейин навбатдаги қисмини бажаришга кафедра томонидан рухсат берилади.

VI. Топшириқ берилган сана 13.01.14.

VII.Тугалланган Битирув малакавий ишни топшириш санаси 16.06.14.

Битирув малакавий иш раҳбари Султонова Д.Н. [signature]
(фамилияси, исми, шарифи) (имзо)

Топширик бажариш учун қабул қилинди Абдурахмонова Ш. [signature]
(фамилияси, исми, шарифи) (имзо)

Кафедра мудири Рахимов А.Б. [signature]
(фамилияси, исми, шарифи) (имзо)

MUNDARIJA:

Kirish…………………………………………………..……………....1 bet

I. Mavzuni asoslash…………………………….………… 3 bet

a) Rangtasvir san'ati…………………………………………… 6 bet

b) Rangtasvirda natyumort janri………………………………. 10 bet

c) Natyurmort ishlash ketma ketligi…………………………… 14 bet

II. Atrof muhit muxofazasi qismi ………..………..……... 19 bet

III. Xayotiy faoliyat xavfsizligi…………………...…............ 27 bet

IV. O'quv uslubiy qism……………………………….…... 32 bet

Xulosa………………..…………………………...…………. 63 bet

Adabiyotlar…………………………………...………...... 65 bet

KIRISH

KIRISH

O’zbekiston Respublikasi inson huquqlari va erkinlariga rioya etishni, jamoatning ma’naviy yangilanishi, ijtimoiy yo’naltirilgan bozor iqtisodiyotini shakllantirishni jahon hamjamiyatiga kirishni ta’minlaydigan demokratik huquqiy davlat va ochiq fuqarolik jamiyati qurmoqda.

Inson uning har tomonlama uyg’un kamol topishi va farovonligi shaxs manfaatlarini va tas’sirchan mexanizmlarini yaratish, eshirgan tafakkur va ijtimoiy xulq atvorning andozalarini o’zgartirish respublikada amalga oshirilayotgan islohatlarning asosiy maqsadi va harakatlantiruvchi kuchidir. Xalqning boy intelektual merosi va umumbashariy qadryatlar asosida, zamonaviy madaniyat, iqtisodiy, fan taxnika va texnologiyalarning yutuqlari asosida kadrlar tayyorlashning mukammal tizimini shakllantirish O’zbekiston taraqqiyotining muhim shartidir. Yurtboshimiz bugungi tarqqiyotining mana shunday o’ziga xos qonuniyatlarini teran his etib, buyuk maqsadlar bilan yashayotgan xalqimizning intilishlariga mos keladigan talimotni yaratadi.

MAVZUNI ASOSLASH

MAVZUNI ASOSLASH

Diplom ishim mavzusi rangtasvirda gulli natyurmort ishlash. Nima uchun aynan gulli natyurmort?-degan savol tug'ilishi tabiiy. Men bu savolga quyidagicha javob bermoqchiman. Gullarga to'xtaladigan bo'lsak, bu alohida etiborga molik masala. Gullarni sevmagan inson bo'lmasa kerak. Gullar bu sevgi yaxshi kayfiyat elchilari. Bayramlarda yoki sovg'a qilgan inson ham, gulni sovg'a sifatida qabul qilib olgan inson ham birdan kayfiyati ko'tarilib ketganini bir necha bor guvohi bo'lganmiz. Demak rassom gulli natyurmort ishlasa, nafaqat o'zi balki atrofidagilar ham bu ijod mahsulidan manaviy ozuqa oladi. Endi natyurmort haqida ma'lumot bersam. Endi natyurmort rangtasvirning kamerli musiqasi deb atashadi. Natyurmortda mahoratli bo'yoq surtmasi, kalorit monandligi va shakl plastikasini kuzatish mumkin. Ular orqali rangtasvirning asosiy qonuniyatlarini tez va qulay o'zlashitirish mumkin. Yani prespektiv va kansutativ qurilish shaklining soya-yorug'likgi va rangda tasvirlanishi, tasvirlanayotgan narsalarning fazoviy uzoqlashishdagi holati va materialligi tus va rang munosabatlari manzara va unteryer tasvirlashdagi birlik va uyg'unlik hisoblanadi.

Natyurmort-shunday zaminki, unda badiiy maktab mustahkam joylashgan bo'lishi kerak.

Realistik tasvirlash savodini natyurmortlarni bajaraish orqali o'zlashtirish mumkin. Darhaqiqat, savodli tasvirlash asoslarini o'rganishda natyurmort qimmatli tasviriy obyekt bo'lib hisoblanadi. Naturani haqqoniy tasvirlashda narsalarni konstruktiv va perespektiva qonuniyatlari asosida qurish, ularning fazoviy joylashuvi, materialligi, hajm va nisbatlarini ifodalash qalamtasvir yoki etyudni yaxlit bir butunlikda keltirishni harakterli xususiyatlarini va nafis go'zalligini aniqlashdir.

Naturada realistic tasvirlash atrofimizdagi voqea-hodisalar yoki narsalarning shakli va bo'yoqlarini haqqoniy tasvirlash malakasini o'z ichiga oladi.

a) RANGTASVIR SAN'ATI

Rangtasvir-tasviriy san'at turi hisoblanadi.

Rangtasvir-biror qattiq yuzada rangli ashyolarda, masalan bo'yoqlar yordamida yaratiladigan badiiy asar.

Rangtasvir-voqealikni badiiy tasvirlash va talqin qilish.

Rangtasvir-tomoshabin fikri va tuyg'ulariga ta'sir etishning muhim vositasi.

Rangtasvir-muhim ijtimoiy mazmun va rangbarang g'oyaviy vazifalarga ega.

Rangtasvir-asarining g'oyaviy mazmuni uning mavzu va syujetida mujassamlashadi.

Rangtasvir-syujetini rassom rangtasvirning ifoda vositaslari orqali ro'yobga chiqadi.

Rangtasvirning ifoda vositaslari: kompozitsiya, rang, ritim va boshqalar.

Rangtasvir asoslarining asosi: moybo'yoq, guash, tempera, akvarel, rangli shisha, rangli tosh va boshqalar.

Rangtasvirning muhim tasviriy va ta'sir vositasi bu rang (kolarit). Rang orqali rassom borliq yoki hayoliy dunyoni ko'rinarli shakllarda tasvirlaydi makonning cheksizligini undagi narsalarning rang-barangligini moddiyligini hajmi va fakturasini ko'rsatishi, harakat, inson ruhiyatidagi o'zgarishlar, murakkab hissiy kechinmalar, o'z xayollarini aks ettirishi mumkin.

Rangtasvirning tasviriy ifoda vositasi va ishlash uslubi ishlatiladigan rang, qurollar xususiyati, rang eritgichlari, asosi (grunt)ga bog'liq (masalan yuzasi silliq yoki g'adir budir berilishiga qarab asar ko'rinishi turlicha ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Rangtasvir-asarlari ishanshi shartli ikki yassi va xajmli-fazoviy uslubga ajratish mumkin. Birinchi uslubda tasvir nursoyasiz yaxlit mumkin. Birinchi uslubda tasvir nursoyasiz yaxlit yassi shakllarda ishlanadi, hajimli-fazoviy usulda esa tasvir hajimli tasvir nursoya yordamida muhit bilan bog'lqi holda tasvirlanadi. Bunday asarlar rangga boy bo'lib, unda ranglarning barcha tuslanishlarini his etish, tashuvchi nurning tuslanishi va boshqa ranglar bilan boyish (reflex)ni ko'rish mumkin. Rangtasvir asarlarida bu ikki uslub orasida chegara yo'q, biri ikkinchisini to'ldiradi. Rangtasvir asarlari o'zining ishlanish o'rni, mazmuni, bajaradigan vazifasi, ishlanish uslubi va ko'rinishiga qarab monumental, bezak dastgoh san'ati dekoratsiya miniatyura va boshqalarga bo'linadi.

Rangtasvir-tasvir mavzui va mazmun yo'nalishiga qarab bir qator janrlarga bo'linadi.

1. Animalistika
2. Tarixiy janr
3. Maishiy janr
4. Batal janri
5. Portret
6. Manzara
7. Natyurmort va boshqalar.

Rangtasvir-qadimda so'ngi poleolit (mil. Av 40-8 ming yilliklarda) paydo bo'lgann.

Janubiy Fransiya, Shimoliy Ispaniya, O'rta Osiyoda rangtasvir asarlari saqlanib qolgan. Soz tuproqli bo'yoqlar, qorakupa, pista ko'mir bilan ishlangan. Rasmlar tekis sharpa sifat (siluit) ba'zilarida esa hajimli qilib ishlashga harakat qilingan. Mezolit va Neolit davrida esa bajarilgan iptidoiy rasmlarda murakkab kompzitsiyalar, abstrak tushunchalar paydo bo'la boshlagan. Quldorlik davrida rivojlangan texnik vositalarga boy obrazlar tizimi shakllangan.

Rangtasvir sanati mavzui va mazmun yo'nalishiga qarab bir qator janrlarga bo'linadi.

1. Animalistika
2. Tarixiy janr
3. Maishiy janr
4. Batal janr
5. Portret janri
6. Manzara janri
7. Natyurmort janri va boshqalar.

Rangtasvirda asarlari ishlanishi shartli ikki-yassi va hajmli-fazoviy uslubga ajratish mumkin.

-Birinchi uslubda tasvir nursoyasiz yaxlit yassi shakllarda ishlanadi

-Hajimli fazoviy usulda esa tasvir hajimli. Nursoya yordamida muhit bilan bog'liq holda tasvirlanadi. Bunday asarlar ranga boy-bo'lib unda ranglarning barcha tuslanishlarini his etish tushuvchi narning qaytgan rangini ham, qaytgan nurlarning tuslanishi va boshqa ranglar bilan boishini ko'rish mumkin.

Rangtasvir asarlarida bu ikki uslub orasida qatiy chegara yo'q, biri ikkinchisini to'ldirib turadi.

b) RANGTASVIRDA NATYURMORT JANRI

Natyurmort-fransuzcha (natyurmorte)dan tarjima qilinganda-jonsiz tabiat degan manoni beradi.

Natyurmort –rangsiz san'at janri.

Natyurmortda-insonning atrofini o’rab turgan real maishiy muhitda joylashgan va kompozitsiya jihatdan yaxlit guruhlarni tashkil qilgan narsalar tasvirlanadi.

Shuningdek ana shu janrda yaratilgan rassomlik asari ham natyurmort deb ataladi.

Natyurmort-jonsiz buyumlar (masalan, uy ro’zg’or buyumlari, qurol aslahalar va boshqalar) dan tashqari, tabiatdan ajralib olingan buyum, narsalarga aylantirilgan jonli tabiat narsalar (stoldagi baliq, vazadagi gul va boshqalar) ham tasvirlanadi. Asosiy mavzuni to’ldirish uchun bazan natyurmortga odamlar, hayvonlar, qushlarni ham kiritish mumkin. Maishiy asosida ajratib olingan mayda narsalarning muhimligi boshqa janrlarga nisbatan natyurmortda namoyon bo’ladi.

Natyurmortda-tasvirlanayotgan (mustaqil aks ettirilayotgan yoki kartinalarda asar mazmunini boyitadigan va to’ldiradigan) buyumlar o’z egasining fel-atvorini, qiziqishini, yoritishga yoki buyumlarning shakli, rangi, fakturasi tuzilishidagi ritmik dinamik va static holatlarini ko’rsatishga qaratilgan.

Natyurmort-qadimgi Misrda devorga ishlangan freskalarda, ellinizm davri mozaykalarida, Xitoyda VII asrdan boshlab, qush va gullarning kompozitsiya bo’lagi sifatida ma’lum bo’lgan.

Natyurmort-Yevropa XVI asr oxiri XVII asr boshlaridan mustaqil ahamiyatga ega bo’ldi, keng tarqala boshladi. Eng taraqiy etgan davri XVII asrga to’g’ri keladi.

Rangtasvir sanati mavzuni va mazmun yo’nalishiga qarab bir qator janrlarga bo’linadi.

1. Animalistik
2. Tarixiy janr
3. Maishiy janr
4. Batal janr
5. Portret janri
6. Manzara janri
7. Natyurmort janri va boshqalar.

Rangtasvir asarlari ishlanishi shartli ikki-yassi va hajmli-fazoviy uslubgaa ajratish mumkin. Birinchi uslubda tasvir nur soyasiz yaxlit yassi shakllarda ishlanadi. Hajmli fazoviy usulda esa tasvir hajmli nursoya yordamida muhit bilan bog’liq holda tasvirlanadi. Bunday asarlar rangda boy bo’lib, unda ranglarni barcha tuslanishlarini his etish tushuvchi nurning qaytgan rangini ham, qaytgan nurlarning tuslanishi va boshqa ranglar bilan boyishini ko’rish mumkin.

Rangtasvir asarlarida bu ikki uslub orasida qatiy chegara yo’q, biri ikkinchisini to’ldirib turadi.

Natyurmort-atamasi XVII asrdan boshlab qo’llanila boshlandi. Italiya rassomi M. Karavojo va uning izdoshlari Karavonizm) natyurmortning keng tarqalishida muhim rol o’ynashdi. Gul va mevalar, dengiz inomi baliq, qisqichbaqalar sevimli mavzuga aylandi.

Natyurmort-Rossiyaga XVII asrda kirib keldi. Ko'zni aldaydigan, xuddi o'ziga o'xshash (aldamchi) rasmlar ishlashdan shakllanib bordi. XIX asrning 1-yarmida haqqoniylikga borliqni o'zidan go'zallik topishga harakat qilindi. Shakl, faktura va bezakdorlik borasidagi yutuqlarga erishildi.

O'zbekiston tasviriy san'ati Natyurmort unsurlari qadimiy davr sanatida, masalan Afrosiyob devoriy rasmlarida vazadagi mevalar misolida.

Miniatyura sanatida, masalan, Kamoliddin Behzodning Shayboniyxon portretida tasvirlangan buyumlar siyohdan qamchi misolida uchraydi. Natyurmortning haqiqiy shaklanishi va rivojlanishi XX asrning 30-50-yillariga to'g'ri keladi. Ayni davrda rassomlarning ijodida Natyurmortning dastlabki namunalari paydo bo'ldi: L. Nasriddinov "Nonli natyurmort", Sh. Xasanova "Xitoy chinnisi bilan ishlangan natyurmort" va boshqalar natyurmort janrida samarali ijod qilib, natyurmortning taraqqiyotini ta'minladilar.

NATYURMORT ISHLASH KETMA-KETLIGI

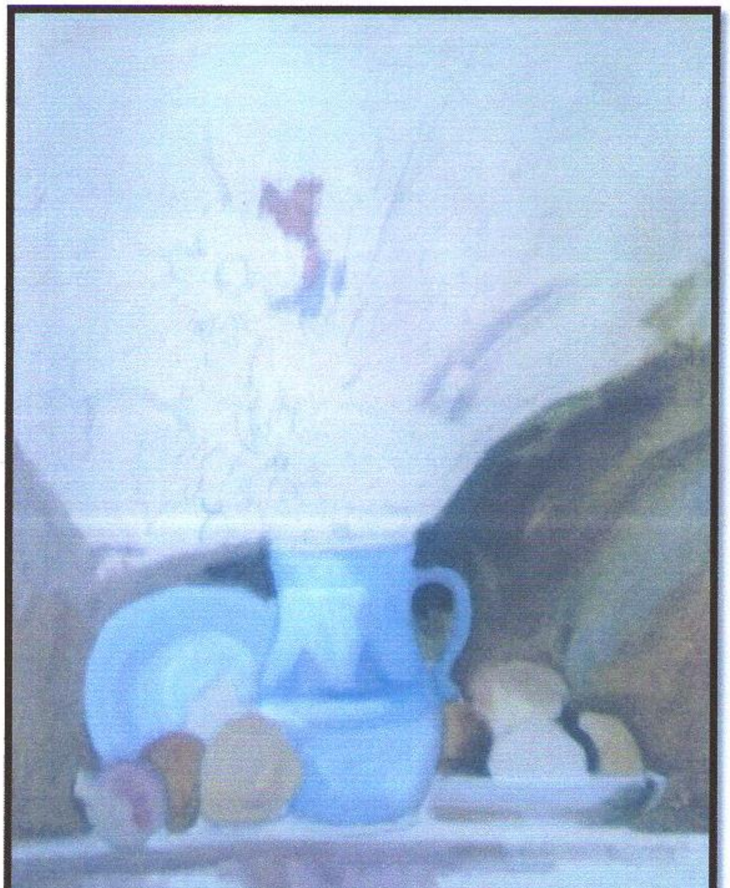

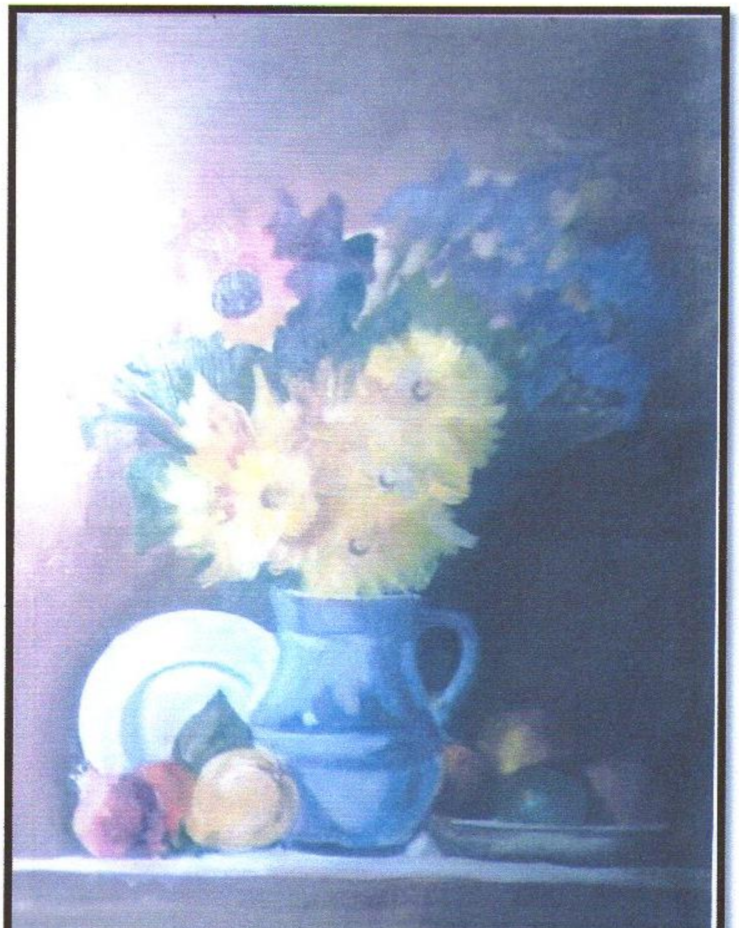

ATROF MUXIT MUXOFAZASI QISMI

ATROF MUHIT MUXOFAZASI

Hozirgi vaqtda - fan va texnika yutuqlari shundan dalolat beradiki, tabiatdagi barcha jonli organizmlar biosferadagi ekologik muvozanatni muhim ahamiyatga ega ekan. Shuning uchun ham inson o’z xo’jalik faoliyatida hozirgi zararli hisoblangan. Hozirgi davrda dunyo bo’yicha eng xavfli jarayonlardan biri, bu tabiatning kundan-kunga nochorlashib borayotganligidir. Yer yuzidagi ayrim hududlarda tabiiy resurslardan notog’ri foydalanish oqibatida ana shunday muammolar vujudga kelmoqda.

Tabiat muozanatni to’g’ri tushunmaslik natijasida inson o’z yashab turgan muhit tabbiy xolatining o’ta buzulishiga sababchi bo’lmoqda.

Xususan orol atrofida qishloq xo’jaligida yo’l qo’yilgan xatolar dengizning qurishiga olib keldi bu esa o’z novbatida shu viloyatlardagi aholi yashash sharoitlarining yomonlashishiga va xar xil kasallikning kuchayishiga sababchi bo’ldi.

Tabiat bilan jamiyat o’rtasidagi munosabatlarning buzilishi har xil ekologik ziddiyatlarni keltirib, xassaton Amubaryoning quyi qismida xosil qilingan ekologik fojia, ya’ni har xil o’ta zaharli moddalarning dehqonchilikda ishlatilishi, daryo suvlarining to’g’ri foydalanmaslik buzulishi yerlarning ko’plab o’zlashtirilishi to’qayzorlarning yo’qolishi, ko’llarning quritilishi mintaqda ekologik muozanat buzilishiga olib keladi. Tabiatni muxofaza qilish muammosiga etibor bermaslik yoki uni ikkinchi rejaga surishning o’zi insoniyatni oziq – ovqat mahsulotlari bilan ta’minlash bo’yicha uzoq muddatga tuzulgan rejaning bajarilishiga to’sqinlik

qiladi, xuddi shuningdek u sanatni har xil maxsulotlar bilan taminlashni buzadi va oqibatda odamzorning yashashi uchun zarur bo'lgan sharoitning yomonlashishiga olib keladi.

Shu narsaga alohida etibor berish kerakki, tozalik suvining atmosfera, havosining tarkibi va tuproqning unimdorligi jonli organizmlarning faoliyatiga bog'liqdir. Inson yashashi uchun zarur bo'lgan barcha narsalarning yaratuvchisi tabiatdir.

Ha ona tabiat bitmas-tuganmas xazina undagi jonsiz o'simliklar dunyosi hayvonot olami yosh avlodning tabiatdagi xilma-xillikni, ular o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni to'g'ri tushunishida muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Yoshlar qiziquvchi bo'ladi. Ular yashayotgan joydagi rang-barang gullarni o'simliklar dunyosini, guldan-gulga qo'nib uchayotgan kapalaklarni, betinim sayrayotgan qushlarni ko'rib rohatlanadi, yayrashadi.

Yoshlarni tabiatning anashu go'zal manzalari bilan tanishtirib borishi tabiatning har bir o'simligi, hayvonot dunyosi ekologik muvozanatni saqlashda naqadar katta ahamiytga ega ekanni alohida qayt etib o'rganib boorish ular ongida analogik madaniyatni shakllantirish imkonini beradi.

Yosh avlodni tabiat va undagi ekologik muvozanat bilan tanishtirishdan asosiy maqsad ona vatanimizni sevish, uning o'simliklarini, hayvonot olamini salqash, ko'paytirish va ularga bo'lgan munosabatlarini o'zgartirishi ruhida tarbiyalash tufayli hozirdi davrda tabiatda sodir etilayotgan ekologik fojialarning oldini olishdan iboratdir.

Yosh avlodda tabiat va uning ekologik muammolari haqida to'la tushunchalar xosil bo'lish uchun bu jarayonni bog'cha yoshidan boshlash lozimdir. Shuning uchun ham bolalar bog'chalari boshlang'ich sinflar va ulardan ishlayotgan tarbiyachi muallimlar oldida turgan eng muhim vazifalardan biri bolalarni tabiatning xilma-xilligini, uning go'zalliklarini ko'ra bilish uni sevish tabiatda yuz beradigan o'zgarishlar haqida to'g'ri tushunchalarga ega bo'lishi tabiat boyliklaridan to'g'ri foydalanish tufayli undagi muvozanatni saqlash ruhida tarbiyalashdan iborat bo'lish kerak.

Turli bilim dargohlarida ta'lim olayotgan talabalar ana shu muhim vazifani to'g'ri his qilgan hamda birinchi navbatda tabiat qonunlari, uning ekologik muvozanatni shu vohada o'sadigan o'simlik yashaydigan hayvonot olami va ular to'g'risidagi o'zaro bog'lanishlarini guruh tahlil qilishlari lozim.

Yuqorida qayd etilganlardan kelib chiqgan xolda yoshlar dastlab ilm poydevorini bog'chalarda, maktablarda va oily o'quv yurtlarida lar ekamlarm biz tarbiyachilar va pedagoglar zimmasidagi asosiy va sharafli vazifa yoshlarga anashu davrda boshlab bilim asosalrini puxta o'rgatish, tabiatda sodir bo'ladigan voqea-xodisalar haqida puxta tushunchalar berishdan iboratdir.

Yoshlar har tomonlama chuquqr bilimlar hosil qilishda boshqa fanlar kabi ekologik asoslarning o'rni ham muhim sanaladi, zero hozirgi davrda yer sharining ko'pchilik mintaqalarda vujudga kelayotgan ekologik fojialar ko'lami nihoyatda kattadir.

“Ekologiya asoslari” darsligi oily maktablar uchun professirlar A. M. Glerov, N. P. Naumov, T. A. Rabatov, V. Tixamirov, V. Fedarov va O’zbekiston milliy Univeristetining ekologiya kafedrasi mudiri, biologiya fanlari doktori, professon To’raxon Raximov, Biologiya fanlari nomzodi A. Raxomovalar tomonidan 1998-yilda tuzilgan dasturga asoslangan holda yozildi, ayrim boblarni mualiflar o’z tajribalariga tayanib, ekologiya muammolari haqidagi tushunchalar bo’lishi uchun kiritishni maqul topdilar.

Darslik ikki bo’limdan iborat bo’lib, birinchi bo’limi “Ekologiya asoslari”ga bag’ishlangan bo’lib, unda ekologiya faining qisqacha rivojlanish tarixi, ekologiya bo’limlari insonning xo’jalik faoliyati tasviri tufayli ekologiyada sodir bo’ladigan o’zgarishlar asosiy ekologik imollar isnonning tabiatga tasiri, xalq urf odatlarining ekologik muvozanatga tabiat muxofazasiga tasiri, geoekologik qonuniyatlar yuqoridagi muammolarni yechishda insonning roli bayon etilgan.

Ikkichi bo’limda geografik qobiq yer po’sti yerning havo qobig’I, biosfera, O’zbekistondagi qo’riqxona va milliy boyliklar haqida malumot beriladi.

Mualliflar darslikni tayorlashda o’zlarining qimmatli maslahatlarini bergan Samarqand Davlat Universiteti professori biologi fanlari doktori, botanika va darvinizm kafedrasi mudiri N. A. Amirxonovga shu universitetning professori, Biologiya fanlari doktori professor, geografik fanlari doktori L. A. Alibekovich, Biologiya fanlari doktori professor E. A. Ergashovichga, Urganch davlat Universitetining umumiy biologiya kafedrasi professori biologiya fanlari doktori B. X. Haqberdiyevichlarga, Universitst geografiya kafedrasining mudiri dotsent, geografiya fanlari nomzodi R. Qurbonniyozovichlarga o’z tashakkurlarini bildiradilar.

Ekologiya asoslariga ong mazkur darslik o’zbek tilida ilk marotaba chop etilayotgan boj unga uchrash muqarrar bo’lgan nuqsonlar uchun mualliflar avvalda uzur so’ragan va tashakkularini izhor qilib qolgan holda, sinchikov mutaxasislarning barcha taklif va muloxazalarini ushbu manzilga 740000 Urganch davlat Universitetining biologiya kafedrasiga yuborsalar, mualliflar darslikning keying nashrlarida ulardan samarali foydalangan bo’lar edilar.

HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI

HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI VA MEHNAT MUNOSABATI QISMI

Bitiruv malakaviy ishim “Rangtasvirda gulli natyurmort ishlash” mavzusida bo’lib unda loyihaning arxitekturaviy me’moriy va landshaft dizayn yechimi qarab chiqilgan.

Bitiruv malakaviy ishida xavfsizlikni ta’minlash, yong’in va elektr xavfsizligini oshirish, zilzilada va yog’in-sochinlar odamlarni muhofaza qilish chora tadbirlari ko’rib chiqilgan shuning uchun ham birituv malakaviy ishining “Hayot faoliyati xavfsizligi va mehnat muhofazasi bo’limida biz asosiy e’tiborni har qanday joyda ham istalgan vaqtda ham sodir bo’lish ehtimoli bo’lgan tez-tez yuz beradigan yong’in portlash elektr havfsizligi havo xarakatining keskin sabr va ketishi kuchli qor yoki yomg’ir yog’ishi zilzilada ma’lum talalblar bajarilgan taqdirda evakuatsiya yo’llari deyiladi yuz bergan favqulotda vaziyatlarning turiga bog’liq ravishda harakatlanish manbayida odamlar tasir etish xavf va odamlar oqimining miqdori o’zgarib boradi bu o’zgarish binolarning mo’ljallanishi odamlar oqimining tarkibi va turiga hamda evakuatsiyaning bosqichiga bog’liq ravishda har xil kechadi.

Zilzila yong’in va suv toshqilari kabi vaziyatlar sodir bo’lgan taqdirda bin ova inshoatlarda yashaydigan yoki ishlaydigan aholini muhofaza qilishda katta samaradorlikga ularni evakuatsiya qilishda ishlatiladi. Shuning uchun ham qurilishlarni loyihalashdagi asosiy vazifalarda aholini evakuatsiya qilish yo’llarining rejaviy konstruktiv yechimini ishlab chiqishidir.

Evokuatsiya yo’llari bo’yicha bin ova inshoatlarda xavfli holat yuzaga kelganda odamlarning bino ichida joylashgan doimiy ish joyida qisqa vaqt ichida tashqariga olib chiqadiga eng qisqa yo’l bilan tashqariga yo’laklar bo’ylab tashlangan yo’laklar bo’ylab kalidorlar, dahliz, zina, xonadagi zina poyalar va maydonchalar, darvozaxonalar chiqish eshiklar va boshqalar kiradi.

LOYIHA ISHLARINI BAJARISHDA RANGLARNING TA’SIRI

Bu xillik odamga salbiy ta’sir etib inson organism himoyasini va asabni markazlashuvini ishlab chiqarish estetikasini joriy qilish, xonalarni va intererini ko’zni qamashtirmaydigan rangda bo’yash, yoritish, musiqa, bezash-toliqishning oldini olishda ruhiy fiziologik yo’nalish hisoblanadi. Ko’pchilik ishlab chiqarish binolarni yashil rangda bo’yash maqsadga muvofiq, chunki bu rang ta’sirsiz bo’lib, markaziy asab tizmidan uyg’otishga ham tormozlashga ham sabab bo’lmaydi. Asabni tormozlovchi rang bo’yoqlar bilan issiqlikni ko’p ajratadigan yoki shovqin hosil qiladigan xonalarni uskunalarni bo’yash maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Qizil va sariq ranglar ko’zga ta’sir ko’rsatadi. Shuning uchun ulardan qisqa ishlaydigan, ya’ni sozlash va ta’mirlash ishlarini bajarish vaqtidagina bo’ladigan xonalarda foydalanish mumkin.

Biroq xona va uskunalarni bir xil rang bilan bo’yiash ta’sir etilmaydi. Chunki bunday bir xillik odamga salbiy ta’sir etib inson organizmi himoyasini va asabni markazlashuvini kamaytiradi. Bo’yoqlardan, shuningdek, ishora yoki ehtiyotkorlik maqsadida ham foydalaniladi.

Transport vositalari, ssexdagi jumraklar va boshqa uskunalarni texnik ranglarga bo’yash ishlab chiqarishda shikaslanish hollarining kamayishiga olib keladi. Sex va boshqa benumli yoritish yorug’likning bir tekis tarqatishi, sezning ichki tomonlarini badiy bezatish, chiroyli va qulay ish kiyimi toliqishin oldini oladi. Mehnatning tabbiy sharoitlarini yaxshilash ishlab chiqarish muhitini gegeinik talablariga muvofiq qilish, mehnat unumdorligini oshirish yo’llaridan biri hisoblanadi. Chang , gaz, shovqin va tebranishlarni kamaytirish, meyoriy mikroiqlik yaratish, bularning hammasi kasbga aloqador va kasbga aloqasi bo’lmagan kasalliklarning oldini olish uchungina emas balki ish qobiliyatining yuksak bo’lishi uchun ham zarur sharoit hisoblanadi.

O'QUV USLUBIY QISM

O'QITUVCHI QANDAY BO'LISHI KERAK

Pedagogika o'sib kelayotgan yosh avlodni tarbiyalash to'g'risidagi fandit. Kishilik jamiyati taraqqiy etishi bilan u ham o'sib boradi. Kishilik jamiyati paydo bo'lishi bilan odamlarning mehnat faoliyati protsessida ularning ishlab chiqarish tajribalari mehnat malakalari paydo bo'ldi va ular o'zgarib, orta bordi, ularda turli mehnat qurollarini ishlata bilish ko'nikmalari hosil bo'ladi va bu qurollarni takomillashtirish qobilyati, nutq va tafakkur o'sib rivojlanib bordi. Keksa avlod mehnat protsessida arttirgan tajribasi asosida o'sib kelayotgan yosh avlodni ham mehnatda ishtirok etishga o'rgatish kerak edi va shunday qildi.

Shunday qilib tarbiya kishilik jamiyati praktik ehtiyojining obyektiv zaruriyatidan kelib chiqdi, shu jamiyat bilan birga rivojlana bordi. Talabalar o'zlari bilan haddan tashqari qo'pol muomilada bo'luvchi o'qituvchini sevmaydilar. Bas, shunday ekan, o'qituvchi talabalar bilan har tomoni hisobga olgan holda bir me'yorda muomila qilish kerak. Shuning uchun hamisha yangi g'alabalar sari dadil qadam tashlab beruvchi yangiliklar izlovchi har bit o'qituvchi ta'lim tarbiya yo'llariga javob bera oladigan darajaga ko'tarish uchun tabiat va jamiyatning vujudga kelishi hamda taraqqiy etish qonuniyatlarini yaxshi bilishi kerak.

O'qituvchi sinfda va sinfdan tashqarida o'qituvchilar o'rtasida olib boradigan ta'lim-tarbiya ishida ularni hozirgi zamon masalalari bilan tarbiyalaydi.

Pedagog ya'ni o'qituvchi kasbi ham juda murakkab kasblardan biridir. Hozirgi zamon o'qituvchi zimmasiga yosh avlodni jismoniy jihatdan pishiq, ruhan tetik, bilimdon, vatanparvarlik, mamlakatimizda dekorativ jamiyat qurilishining aktiv binokori qilib yetishtirish vazifasi yuklangan. Shuning uchun ham u keng ma'lumotli va yuksak madaniyatli qilishi bo'lishi lozim.

O'qituvchi talabalarni sevish ularga chinakam g'amxo'rlik qilish va ular bilan o'z farzandidek munosabatda bo'lishi kerak. Talabalar mehribon ochiq ko'ngil, o'zini ularga yaqin tutadigan o'qituvchini sevadigan, har bir ishda unga erishishga harakat qiladilar, hatto shunday hislatlarga ega bo'lgan pedagoglardan ba'zilarini umr bo'yi unutmaydilar.

O'qituvchiga xos xusussiyatlardan yana biri talabalar bilan bir me'yorda munosabatda bo'lish, lekin ularga nisbatan qat'iy va jiddiy talabchan bo'la olishdir. O'qituvchi talabalar bilan yaqindan munosabatda bo'lish ularga doimo g'amxo'rlik qilish bilan bir vaqtda ularni erkalatib ham yubormasligi kerak.

Talabalar o'zlari bilan haddan tashqari qo'pol muomilada bo'luvchi o'qituvchini sevmaydilar. Bas, shunday ekan, o'qituvchi talabalar bilan har tomoni hisobga olgan holda bir me'yorda muomila qilish kerak.

Shuning uchun hamisha yangi g'alabalar sari dadil qadam tashlab beruvchi yangiliklar izlovchi har bit o'qituvchi ta'lim tarbiya yo'llariga javob bera oladigan darajaga ko'tarish uchun tabiat va jamiyatning vujudga kelishi hamda taraqqiy etish qonuniyatlarini yaxshi bilishi kerak. O'qituvchi sinfda va sinfdan tashqarida o'qituvchilar o'rtasida olib boradigan ta'lim-tarbiya ishida ularni hozirgi zamon masalalari bilan tarbiyalaydi.

Pedagog ya'ni o'qituvchi kasbi ham juda murakkab kasblardan biridir. Hozirgi zamon o'qituvchi zimmasiga yosh avlodni jismoniy jihatdan pishiq, ruhan tetik, bilimdon, vatanparvarlik, mamlakatimizda dekorativ jamiyat qurilishining aktiv binokori qilib yetishtirish vazifasi yuklangan. Shuning uchun ham u keng ma'lumotli va yuksak madaniyatli qilishi bo'lishi lozim.

ZAMONAVIY O'QITISH TEXNOLOGIYASI

Kasbiy ta'lim deganda, talabalarning muayyan tipdagi o'quv yurtida (litsey, kollej) o'qish jarayonida egallab olishi lozim bilgan hamda sistemaga solingan bilim, ko'nikma va malakalarning aniq belgilangan doirasi tushuniladi. Bu bilim, malaka va ko'nikmalar doirasi eng muhim faktlar, ilmiy tushunchalar, qonun va nazariyalarni dunyoqarash va g'oyalarini hamda estetik normalar va ideallarini talabalarning ko'rsatgan ma'lumotlarini o'rganish ularning ilmiy tafakkuri va ijodiy qobilyatlarini rivojlarini usullari haqidagi materiallarini, shuningdek malaka va yangi zamonaviy bilimlarni amalda qo'llash va yangi bilimlarni egallashdagi malaka hamda ko'nikmalarni o'z ichiga oladi.

Kasbiy ta'limning mazmuni bir qator faktorlarni hisobga olish bilan belgilanadi, bu faktorlarning asosiylari:

a) Ijtimoiy ishlab chiqarishning obyektiv ehtiyojlari hamda fan va texnikaning taraqqiy darajasi, ijtimoiy tuzumning harakteri bunga davlatimizning hozirgi paytda olib borayotgan, kasbiy ta'lim nazariyasi va ma'naviy ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish chora tadbirlari haqidagi bosqich islohatlari keradi.
b) Davlatimizning muayyan turdagi o'quv yurti oldiga qo'yadigan maqsad hamda vazifalari. Bunday tipdagi o'quv yurtlari sirasiga o'qish muddati hamda 3 yil bo'lgan akademik litseylar va kasbiy kollejlar kirib, ular oldiga "Ijodiy va ijtimoiy faolligi bilan ajralib turadigan yuqori umumiy kasbiy ma'daniyatni kasb etgan mutaxasislar ya'ni barkamol avlodni shakllantirish maqsad qilib qo'yadi. Bunday barkamol avlodni shakllantirish maqsad (qilib qo'yiladi)ida vazirla mahkamasi 1998-yil 24-fevralda qabul qilingan "Akademik litseylar va kasbiy kollejlar tashkil etish va ular faoliyatini boshqarish to'g'risidagi qarori kasbiy kollejlar uchun malakali pedagog va muhandis pedagog kadrlar tayyorlaydigan oily o'quv yurtlarini ham belgilab beradi.
c) O'qitish prinsiplaridan kelib chiqadigan va talabalarning imkoniyatlarini etiborga oluvchi didaktik talabalar.

Kasbiy ta'limning mamuni tarixiy harakterga ega. Kishilik jamyati tarqqiyotining turli bosqichlarida u turlicha bo'lgan. Bugunga kelib esa kasbiy ta'limning dastlabki dasturida talabalar amaliy-manaviy kasb darslarida egallashi lozim bo'lgan, ilmiy-texnikaviy bilimlarning mehnat ko'nikma va malakalarning hajmi hamda mamuni belgilab beriladi.

Dasturda jamiyatimiz tarqqiyotining hozirgi bosqichida yoshlarga kasb ta'limi berish va ularni tarbiyalash sohasida davlatimiz tomonidan qo'yilgan maqsad va vazifalar aniq o'z ifodasini topdi.

Kasbiy ta’lim dasturi o’quv reja asosida ishlab chiqariladi va demokratik davlatda olib va o’rta maxsus (ta’lim) kasb hunar ta’lim vazifalari tomonidan tasdiqlanadi.

Dasturning mazmuni didaktik prinsiplarga to’la-to’kis javob berishi hisobga olingan holda va kasbiy ta’limning tonlangan didaktik sistemasiga muvofiq ravishda muayyan izchillikda bayon qilinishi (KPT qurilish – KPT san’at) misolida ko’rish mumkin. Turmush bilan suveren va demokratik davlat tizim, ozod va obod vatan qurish bilan bog’liq bo’lishi mehnat obyektlarning tasviya qilinadigan ro’yxati esa ijtimoiy ishlab chiqarish qiymatiga ega bo’lishi: tabiiy ilmiy sikldagi umumiy ta’lim fondlari (fizik, matematika, ximiya, chizmachilik, rassom, rangtasvir va hokazolar) bilan bog’lanishni amalga oshirishi. Kursdan kursga o’tish vaqtida o’quv materiali kasbiy ta’lim dasturlarida muntazam konstruk strukturaga muvofiq ravishda joylashtiriladigan bo’ladi. Buning ma’nosi shuki, talabalarda konstruktorlik ko’nikmalarning rivojlanishi bilan bog’liq bo’lgan mehnat jarayonlarini mavzularini o’rganish, ishlarining texnologik xarakterlarini rivojlantirish va hokazolarning bajarilishi muntazam taribda joylashtiriladi, ya’ni har bir keying mavzu oldingi mavzuning davomi bo’ladi.

Maxsus fan o’qitunchisi	“Tasdiqlayman”
Abduraxmonova Shalolaning	o’quv ishlar bo’yicha
4 soatga muljalangan	direktor o’rinbosari

DARS REJA MATNI

Gurux:

Sana:

Darsning tartib soni № _4 soatga muljallangan

Darsning mavzusi: “Rangtasvirga mo’ljallangan natyurmort janri”

Darsning maqsadi: Talabalarga miniatyura ishlash ketma-ketligini to’shuntirib ko’rsatish

Talimiy: Ishlab chiqarish talimi jarayonida talabalarning kasbiy malakalarini shakllantirish

.

Tarbiyaviy: Talabalarni kasbiy malakalarini shaklantirishda ustoz - shogird an’analariga amal qilishni ko’rsatish.

Rivojlantiruvchi: Talabalarga individual usulda topshiriq berib, ularning ijodiy qobilyatini o’stirish.

DARSNING TURI

Darsda qo’llaniladigan asosiy usullar

Darsning jihozlari: Ushbu darsga taaluqli bo’lgan asbob uskunalar material, chizmalar.

Darsning mazmuni:

1. Tashkiliy qism: Talabalar bilan salomlashib, jurnaldagi ro’yhat bo’yicha yo’qlama qilib chiqish.
2. O’tgan dars mavzusini so’rab, mustahkamlash va talabalar bilimini baholash.
   a) Rangtasvir san’ari tarixini bilasizmi?
   b) Rangtasvir janri va uslublarini bilasizmi?
   c) Rangtasvir necha xil janrga bo’linadi?
   d) Natyurmort qanday ishlanadi.
3. O’tilgan mavzuga yakun yasash.
4. Yangi mavzuni boshi.
5. O’tilgan mavzu yuzasidan savol-javoblar.
6. Uyga vazifa.
7. Darsni yakunlash.

DARSNING BORISHI

REJA:

1. Natyumort ishlashdagi ishlar ketma-ketligidagi talabalarning kasbiy malakalarini shakllantirishi.
2. Natyurmort ishlashdagi ishlarni bajarishda ustoz va shogird an'analari, ustoz va shogirdning o'zaro mezonlari asosida ish yurutib borishi.
3. Yuqorida o'tilgan dars ketma-ketligi jarayonida talaba tafakkuri va kasbga qiziqishini oshirib, rivojlantirish orqali mavzuga oid portretlarni yaratish.
4. Eskizlardan foydalanib oq qog'ozga eskiz tayyorlash.

Ishlab chiqilgan kasbiy ta'limni o'sishidan maqsad manbalar mustaqil holda ko'rsatma va tasviyanomalar tayanmasdan kasb0hunar, kasbiy hatti harakatlar majmuasini shakllantirishdir. Talabalarga aksbiy ta'lim berish mazmuni deganda, shunday bilim ko'nikma va malakalar majmuasi tushuniladigan, ularni egallash orqali muayyan kasb va malakaga ega bo'lgan kichik mutaxasis tayyorlash taminlanadi.

Shunday qilib kasbiy ta'limning asosiy vazifasi bo'lajak malakali kichik mutaxasislarni muayyan yo'nalish sohasida amaliy faoliyat ko'satishga tayyorlangan ya'ni bilimlarni amaliyotga tadbiq etishga o'rgatishdan zarur bo'lgan kasbiy ko'nikma va malakani shakllantirishdan iborat.

Shunday qilib ishlab chiqarish kasbiy ta'limning asosiy mohiyati talabalarga tegishli mexnat jarayonlarini bajarish yo'llari va ularni o'rganishdan iboratdir. Respublikamizda amalga oshirilayotganislohatlar xalqimiz farovon hayot kechirishi va faol ijodiy mexnat qilishi, shart sharoit yaratish mintaqamiz va butun dunyoda ijtimoiy iqtisodiy siyosiy barqarorlik taminlash maqsadlarini ko'zda tutadi.

AMALIY DARS O'TISH USLUBI QO'LLANIB O'TILADIGAN 80-MINUTLIK DARS TAQSIMOTI

Mavzu: Rangtasvirda natyurmort ishlash

O’qituvchi salomlashib, yo’qlama qiladi (guruh jurnali)	5 min
Uy vazifa tekshirilib, bilimlar baholanadi	15 min
Yangi mavzu e’lon qilinadi. “Rangtasvirda natyurmort ishlash”	5 min
O’qituvchi talabalar bilan birgalikda natyurmort qo’yilmasini o’rnatishadi	10 min
Talabalar tayyorgarlik ko’rib, tarqatma materillardan nusxa ko’chirishga kirishadi birinchi portret qalamda ko’chirib olinib, so’ngra rang beriladi. O’qituvchi bo’lsa, ish jarayonini kuzatib borib o’z maslahatlarini beradi.	120 min
Dars tugashiga 5 minut qolganda, o’qituvchi talabalarga bajargan ishlarini yig’ib olib, darsni yakunlaydi.	5 min

“Tasdiqlayman”
Kollej direktori
____

2013 - 2014 o’quv yiliga mo’ljallangan I-bosqich
“Rangtasvir” guruhi uchun o’qituvchi Abduraxmonova Shalolaning
“Rangtasvir” fanidan tuzgan yillik ish dasturi

T/r	Bo’lim va mavzularnign nomi	Mashgulot raqami	Dars o’tilgan kun	Dars soat	Mashg’u lot tipi va turi	Ko’rgazmali qurollar va texnik vositalar	Mustaqil ish turi. Amaliy labaratoriya tadqiqoti	Uy vazifasi	Adabiy otlar	Fanlar-aro bog’-lanish	Izox
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	Mutaxasislikka kirish	№1	2.04.13	2	Og’zaki amaliy	Rangtasvir oid plakatlar va slaydlar	Rangtasvir faniga oid bilim va ko’nikmalarning yozma bayon qilish	Rangtasvir da qo’llanilad igan asbob uskunalar	Xalq amaliy san’ati muzeyi	Umumiy fanlar	
2	Kirish. Amaliy san’at asoslari	№2	14.04.13	2	Og’zaki	Ragntasvir asoslarini isbotlab beruvchi slaydlar					
3	Rangtasvir turlari	№3	20.04.13	2	Og’zaki	Rangtasvir turlariga oid rasmlar	Rangtasvir turlarini ish dasturiga yozib borish				
4	Rangtasvirda mazmun va shakl	№4	26.04.13	2	Og’zaki	Rangtasvirda mazmun va shaklga oid bayonnomalar		O’qib kelish		Tarix	
5	Rangtasvir janrlari	№5	2.05.13	2	Og’zaki	Rangtasvir janriga oid materiallar					
6	Rangtasvir san’ati	№6	8.05.13	2	Og’zaki	Rangtasvir san’atiga oid plakatlar	Plakatlarni o’rganish				
7	O’zbekiston rangtasvir sanati	№7	14.05.13	2	Og’zaki	Rangtasvir janriga oid slaytlar	Plakatlarni o’rganish			Rasm	
8	Dars o’tish xonasida xavfsizlik texnikasi va yong’in xavfsiz	№8	20.05.13	2	Og’zaki va amaliy	Xavfsizlik texnikasi va yong’in xavfsizligiga oid plakatlar	Plakatlarni o’rganish			Fizika ximiya	
9	Natyurmort yaratishda ishlatiladigan asbob uskunalarni saqlash qoidalari	№9	26.05.13	2	Og’zaki	Ma’lum usullardan foydalanish					
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
10	Natyurmort yaratishda	№10	1.05.13	2	Og’zaki	Moybo’yoq turlari	Eng sifatli	Sifatli		Fizika	

	ishlatiladigan asbob turlar					tasvirlangan slaydlar	moybo'yoqlarni tanlash	moybo'yoqlar		ximiya	
11	Natyurmort eskizlarini qog'ozga chizish	№11	7.06.13	4	Og'zaki	Natyurmort eskizlari chizilgan plakatlar	Eskizlarga bo'yoq tanlash			Ximiya	
12	Natyurmort chizish haqida tushuncha berish	№12	13.06.13	2	Og'zaki	Natyurmort kompozitsiya tasvirlangan plakat				Kompozitsiya	
13	Tayyor eskizlarni qalamda bajarish	№13	19.06.13	4	Amaliy					Matematika	
14	Qalamda tayyor miniatyuraga rang berish	№14	25.06.13	4	Amaliy	Eskizlardan foydalanish	Eskizni qog'ozga tushurish			Chizmachilik	
15	Taqdimot			50							

Tuzuvchi fan o'qituvchisi: **Abruraxmonova Shalola**

Samarqand viloyat Samarqand shahar Rangtasvir №_____ guruhi Murabbiysi
“Tasdiqlayman” Kollej ma’naviyat va ma’rifat ishlari bo’yicha direktor o’rinbosari

O'qituvchi Abduraxmonova Shalolaning 2013-2014 o'quv yilida bajariladigan ma'naviy va ma'rifiy ishlar rejasi

№	Bajariladigan tadbirlar	Bajarish muddati	Izod
1	Avgust Dars sinfxonasini davlat ramslari: Prezident portreti, davlat gerbi, davlat bayrog'I davlat tilini va president asarlari bilan jihozlash	25.08.13	Murabbiy
2	Sentabr 1-sentabr O'zbekiston Respublikasi Mustaqillik kuniga bag'shlangan tadbirda qatnashish	1.09.13	Ma'naviyat va ma'rifat bo'yicha director o'rinbosari
3	Sentabr Bilim yurtidan kelgan talabalarni, bilim yurtining ichki qonun-qoidalari bilan tanishtirish	2.09.13	Direktor o'rinbosari
4 5	Oktabr O'zbekiston rassomlari ijodida natyurmort haqida suhbat Guruh davomati va o'qish jarayonini tekshirib borish	Doimiy	Murabbiy
6	Oktabr O'zbekiston Respublikasining Davlat ramziy belgilari haqida talabalarga to'liq ma'lumot berish	Doimiy	Tarix o'qituvchisi
7	Dekabr 8-dekabr O'zbekiston Respublikasining "Konstitutsiyasi kuni" mavzusida talabalarga ma'ruza o'qish	7.11.13	Murabbiy. Tarix o'qituvchisi
8	Yanvar I-yarim yillik yakuni guruhning umumiy va maxsus fanlardan to'plangan joriy oraliq va yakuniy nazorat rayting ballarini ko'rib chiqib, talabalar bilan birgalikda tahlil qilishi.	25.01.14	Murabbiy

Tuzuvchi fan o'qituvchisi: Abduraxmonova Shalola

XULOSA

XULOSA

Adabiyotlar nima uchun aynana shu mavzuni tanladim. Buning sababi albatta Rangtasvir. Maktab davrimdanoq rasm chizishga bo'lgan qiziqishimni sezgan oila a'zolarim maktabni bitirishim bilan meni shahri azim Samarqandga olib kelishdi. Hujjatlarimni Samarqand Davlat Arxitektura Qurilish Institutining "Kasbiy ta'lim fakulteti" San'at bo'limiga topshirdim.

Taqdir taqozosi bilan bundan 4 yil oldin 1-bosqich talabasi bo'lish baxtiga muyassar bo'ldim. 4 yil davomida bilimlarimni o'rgandim ayniqsa "Rangtasvir" sirlarini mukammal o'ganishga harakat qildim.

Aynan shu urunishlarim diplom ishimni muvaffaqiyatli bajarishimda qo'l keldi deb o'ylayman. Albatta bu muvaffaqiyatlar zahmatli mehnatlari yotibdi desam mubolag'a bo'lmaydi.

Buning uchun ulardan cheksiz minnatdorman. Ular qatorida ota-onamga ham rahmat aytaman. Chunki hozirgi bozor iqtisodiyoti yoki o'tish davri deb atalayotgan vaqtda, homiylarsiz hech bir ishni oxirigacha yetkaza olmasligingiz kundek ravshan,

Shuning uchun meni baxtimga ota-onam va ustozlarim bor bo'lishsin.

ADABIYOTLAR

ADABIYOTLAR

1. I. A. Karimov “O’zbekston XXI asr bo’sag’asida” Toshkent 1997-yil.

2. “Rangtasvir” S. Abduraimov, N. Tominov, N. Oripova Toshkent “O’zbekiston” nashriyoti. 2006-yil.

3. Rangtasvir. S. Abduraimov , N. Tolipov Toshkent Bilim 2003-yil.

4. “Rassom-o’qituvchilar tayyorlash muammolari”. N. Oydinov . Toshkent “Ziyo nash” 1997-yil.

5. “Yangicha yashash va fikrlash davri talabi”. Toshkent “O’zbekiston nashriyoti”. 1997-yil.

6. “Barkamol avlod O’zbekiston taraqqiyotining poydevori” Toshkent 1997-yil.

7. “Zamonaviy o’qitish texnologiyalari” . X. T. Avliyoqulov. Toshkent 2001-yil.

8. O’zbekiston milliy ensiklopediyasi.

9. Bo’yoqlar bilan ishlash. X. Egamov Toshkent “O’qituvchi” 1981-yil.

10. “Tasviriy san’at va uni o’qitish metodikasi” Oripov B. Toshkent “Ilm ziyo” 2005-yil.

11. I. A. Karimov “O’zbekiston o’z istiqlol va taraqqiyot yo’li” Toshkent 1992-yil.